

H O T Ă R Ă R E
În numele Legii

31 mai 2022

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, (sediul Buiucani),

Instanța compusă din:

președintele ședinței, judecător, Elena Costiuc

grefieri: A.Miron, J.Lungu, E Tărăcilă, O.Dogoter, Mihaela Coropcean,

cu participarea:

agentului constator din cadrul Consiliului Concurenței Meranu Vadim, E.Macarevici,

apărătorului Marin Jalbă, ce acționează în interesele cet. Ion Sula, cât și însuși, Ion Sula;

martorului: Petru Iliev, audiat în ședința din 27.05.2021;

examinând în ședință publică cauza contravențională în privința lui Ion Sula, IDNP: ***** , - învinuit în comiterea contravenției prevăzute de art. 330⁵ alin. (1) Cod contravențional, instanța de judecată, -

a c o n s t a t a t :

Potrivit procesului-verbal serie CC nr.000114 din 15 ianuarie 2020, încheiat de agent constator din cadrul Consiliului Concurenței în privința cet. Ion Sula în baza art. 330⁵ alin. (1) Cod contravențional, se reține, că prin decizia Nr. DA-17/19-72 Plenului Consiliului Concurenței din 22.10.2019, care, acționând în temeiul art. 41 din Legea concurenței nr. 183 din 11.07.2012, Hotărârii Parlamentului nr. 331 din 30.11.2018 privind numirea în funcție a membrilor Plenului Consiliului Concurenței, și examinând raportul de investigație pe marginea cazului inițiat prin Dispoziția Plenului Consiliului Concurenței nr.17 din 15.05.2019, modificată ulterior prin Dispoziția nr.25 din 20.06.2019, inclusiv materialele aferente, a constatat: urmare a examinării notei examinatorilor nr. DA-07/126 din 15.05.2019 și m.CN-10/161 din 15.05.2019, cât și a informațiilor de care au dispus, în temeiul art.49 alin. (1) lit. b) și art.55 alin. (2) din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012, Plenul ***** a emis Dispoziția de inițiere nr.17 din 15.05.2019, modificată ulterior prin Dispoziția nr.25 din 20.06.2019 cu privire la semnele încălcării Legii concurenței nr.183 din 11.07.2012, de către persoanele juridice care importă și/sau comercializează cu ridicata cartofi, morcov și ceapă în stare proaspătă pentru consum alimentar și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA), *a decis*: constatarea încălcărilor prevederilor art. 12 alin.(1) lit. a) și b) din Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012 de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor prin limitarea drepturilor întreprinderilor de comercializare și stabilirea de condiții discriminatorii pentru activitatea întreprinderilor care nu sunt prevăzute de lege; constatarea încălcării legislației din domeniul concurenței de către persoanele cu funcție de răspundere din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor prin acțiunile cărora a fost restrânsă, împiedicată sau denaturată concurența.

Astfel, cet. Ion Sula, deținând funcția de director general interimar al ANSA a adoptat ordinele nr.96 din 11.03.2019, nr. 141 din 04.04.2019, nr.168 din 15.04.2019, nr.170 din 16.04.2019, nr. 178 din 22.04.2019, nr.187 din 26.04.2019 aferente monitorizării

importurilor de cartofi în perioada din 11.03.2019-23.05.2019. La emiterea ordinelor menționate a fost denaturată limitarea drepturilor de comercializare ale întreprinderilor importatoare de cartofi din republica Belarusi, prin crearea barierelor la importul mărfurilor și blocarea loturilor de cartofi în posturile vamale.

Prin acțiunile cet. Ion Sula au fost calificate de către agentul constatat în baza art. 330⁵ alin.(1) Cod contravențional, care prevede „ acțiunile sau inacțiunile persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul autorităților și instituțiilor administrației publice centrale și locale, ale membrilor organelor colegiale, de restrângere, împiedicare sau denaturare a concurenței, stabilite prin decizia Consiliului Concurenței”, fiind stabilit prejudiciu final consumatorului de circa 78,8 mln.lei.

În ședința de judecată, agentul constatat a susținut procesul-verbal întocmit. La ședința din 19.04.2022- fiind citat legal despre data, locul și ora examinării cauzei, prin intermediul oficiului poștal, în ședința de judecată nu s-a prezentat, nu a comunicat instanței motivele neprezentării și nu a adresat careva cereri cu privire la amânarea ședinței de judecată sau examinării cauzei în lipsă, astfel, fiind pusă în discuție posibilitatea examinării cauzei nominalizate în lipsa părții absente, ținând cont de faptul că au fost întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 382 Cod contravențional privind citarea participanților la proces, instanța a considerat neprezența acestuia nemotivată, conform art. 455 alin. (3) Cod contravențional a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Apărătorul, ce acționează în interesele cet. Ion Sula, în ședința de judecată din 19.04.2022 a solicitat anularea procesului-verbal cu privire la contravenție seria CC, nr.000114 din 15 ianuarie 2019; încetarea procesului contravențional în privința petentului Ion Sula pe motivul lipsei faptei contravenționale.

Contravenientul fiind citat legal despre data, locul și ora examinării cauzei, prin intermediul oficiului poștal, în ședința de judecată nu s-a prezentat, nu a comunicat instanței motivele neprezentării, însă interesele sunt reprezentate de avocatul ales, astfel, instanța a considerat conform art. 455 alin. (3) Cod contravențional a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Martorul, Petru Iliev, fiind audiat la ședința din 27 mai 2021 a comunicat, că este doctor habilitat în domeniul cartofului din anul 1982, a menționat că prima dată boala de cartofi a fost depistată în anul 1914, este o boală de carantină, în mai multe țări ale lumii inclusiv în țările din Europa, în limba română se spune putregai inelar, este o boală de carantină foarte periculoasă pierderile de cartofi conform estimării mai multor specialiști alcătuiesc între 30-70 %. La momentul de față nu poate fi combătută pe cale chimică sau pe cale biologică, nu este leac. Chiar la recoltare cartoful poate fi deja necomestibil. Răspîndirea bolii se face prin tuberculi (cartof) de sămânță și se afectează consumatorul, o parte se plantează și se importă. A treia cauză este boală, și anume cartoful se îmulțește cu această boală. Dacă cartoful este implantat în sol ca impact este afectarea solului. Pe terenurile cu valoare se plantează și legume cu valoare și anume pe aceste terenuri este o rotație mai scurtă, menționez că nu trebuie să fie plantant nimic pe terenul respectiv în decurs la 4-5 ani, pentru a planta din nou necesită timp și anume 3-5 ani. Dacă există un cartof sănătos și unul stricat se afectează acel sănătos într-un timp foarte rapid. Poziția producătorilor din Republica Moldova în raport cu exportul este că în republică nu sunt regulile normale, desigur că producătorii noștri sunt contra, ei investesc, muncesc, eu ca specialist consider că trebuie să fie o concurență sănătoasă și susținerea producătorilor.

Audiind participanții la proces, studiind procesul-verbal cu privire la contravenție serie CC nr.000114 din 15 ianuarie 2020, încheiat de agent constator din cadrul Consiliului Concurenței în privința cet. Ion Sula în baza art. 330⁵ alin. (1) Cod contravențional, și materialele cauzei contravenționale în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, instanța de judecată consideră necesar ca procesul contravențional să fie încetat, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 8 alin. (2) din Codul contravențional, este supusă răspunderii contravenționale numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea contravențională. În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul contravențional, constatarea faptei contravenționale înseamnă activitatea, desfășurată de agentul constator, de colectare și de administrare a probelor privind existența contravenției, de încheiere a deciziei privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constator sau procesului-verbal cu privire la contravenție, de aplicare a sancțiunii contravenționale sau de trimitere, a dosarului, după caz, funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constator, în instanța de judecată sau în alt organ spre soluționare.

În conformitate cu alin. (1) al art. 442 din Codul contravențional, procesul-verbal cu privire la contravenție este un act prin care se individualizează fapta ilicită și se identifică făptuitorul. Procesul-verbal se încheie de agentul constator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

În speță, prin procesul-verbal cu privire la contravenție serie CC nr.000114 din 15 ianuarie 2020, cet. Ion Sula se incriminează comiterea contravenției prevăzute de art. 330⁵ alin. (1) Cod contravențional, la care au fost anexate următoarele înscrisuri și anume:

- procesul-verbal cu privire la contravenție serie CC nr.000114 din 15 ianuarie 2020, în privința cet. Ion Sula în baza art. 330⁵ alin. (1) Cod contravențional,
 - decizia Nr. DA-17/19-72 Plenului Consiliului Concurenței din 22.10.2019;
- Ulterior, în ședințele de judecată de către apărător au fost anexate următoarele înscrisuri: referința depusă de cet. Ion Sula la procesul-verbal cu privire la contravenție serie CC nr.000114 din 15 ianuarie 2020;
- Copia ordinului semantă de Ion Toma nr. 12 din 11.01.2019
 - Copia Notei informative a lui Alexandru Donica din 14.02.19
 - Copia Notei informative a lui Alexandru Donica din 23.02.19
 - Copia Notei de serviciu a Svetlanei Lungu din 24.04.2019 - 8 file
 - Copia Notei informative a lui Alexandru Donica din 22.05.19
 - Copia Demersului lui Alexandru Donica din 29.05.19 - 5 file
 - Copia ordinului Ion Sula nr.96 din 11.03.2019
 - Copia Planului de prelevare a monstrelor pentru 2019 -3 file
 - Copia Ordinului Ion Sula nr.141 din 04.04.2019
 - Copia Ordinului Ion Sula nr. 168 din 15.04.2019
 - Copia ordinului Ion Sula nr.170 din 16.04.2019
 - Copia Ordinului Ion Sula nr. 178 din 22.04.2019
 - Copia Procesul -verbal al convorbirii telefonice cu partea Belorusă din 23.04.2019 3 file; Copia Ordinului Ion Sula nr. 187 din 26.04.2019;
 - Copia Scrisoare către directorul părții Beloruse nr.01-6/998 din 24.04.2019 - 2 file; copia Răspunsului de la directorul părți Beloruse din 17.05.2019

- Copia Ordinului Ela Malai nr.267 din 27.06.2019
- Extras de pe site Ministerului Agriculturii comunicat de presă din 24.10.2019 -2 file; nota informativă adresată corpului de control al Prim-Ministrului RM - 6 file; Procesul-verbal cu privire la contravenție a fost întocmit în prezența făptuitorului.

Pentru respectarea garanțiilor procedurale specifice în materie penală în ceea ce privește dreptul la un proces echitabil, printre care și prezumția de nevinovăție, prevăzută de art. 6 § 2 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, instanța de judecată verifică legalitatea și temeinicia procesului-verbal cu privire la contravenție și sancțiunea aplicată.

Cu referire la legalitatea procesului-verbal cu privire la contravenție, analizând cuprinsul acestuia prin raportare la cerințele prevăzute de lege sub sancțiunea nulității absolute, instanța constată că dispozițiile legale în materie au fost respectate. Astfel, procesul-verbal cuprinde toate mențiunile prevăzute de art. 443 din Codul contravențional.

În ședința de judecată, instanța a constatat că, poziția invocată de ***** în decizia Plenului Nr. DA-17/19-72 din 22.10.2019, referitoare la denaturarea, limitarea drepturilor de comercializare ale întreprinderilor importatoare de cartofi din republica Belarusi, *prin crearea barierelor la importul mărfurilor*, instanța ține să menționeze, că bacteria *Cavibacter miciganesis spp sepedonicus*” - care este definită și putregaliul inelar al cartofului sau vestejirea bacteriană a cartofului este inclus în anexa nr.1 care conține Lista organismelor dăunătoare conținute în Hot. Gov. Nr.356 din 31.05.2012 pentru aprobarea actelor normative privind implementarea Legii nr. 228 din 23.09.2010 cu privire la protecția plantelor și carantină fito-sanitară. Modul de atac al bacteriei este: simptomele sunt cariate și greu de depistat și pot fi ușor confundate cu cele produse de alte organisme sau cu simptome produse de secetă.

Astfel, bacteria la început sau la prima fază aceasta nu se observă cu ochiul liber doar la etape avansate aceasta se face evidențiată ceea ce reprezintă un pericol emitent pentru produsele alimentare după pătrunderea acestora pe teritoriul RM sau deja după ce au fost depozitate sau chiar plantate.

Același concluzie a fost expusă de expertul P.Iliev, audiat în ședința de judecată din 27.05.2021, menționând, ”... *la momentul de față nu poate fi combătută pe cale chimică sau pe cale biologică, nu este leac. Chiar la recoltare cartoful poate fi deja necomestibil. Răspîndirea bolii se face prin tuberculi (cartof) de sămânță și se afectează consumatorul, o parte se plantează și se importă. A treia cauză este boală, și anume cartoful se înmulțește cu această boală. Dacă cartoful este implantat în sol ca impact este afectarea solului....*”

În context, Agenția Națională pentru siguranța alimentelor a emis Ordinul nr.12 din 11.01.2019 Cu privire la aprobarea Programelor de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, sănătății plantelor și furajerelor pentru anul 2019 semnat de către directorul general adjunct Ion TOMA. Înainte de a emite ordinele de către directorul general ANSA în persoana dl. Ion Sula acesta analizat și motivate ordinele sale pe informația prezentată de subalterni săi, care după a fost confirmată și de către partea Belorusă care a luat măsuri în această direcție pe teritoriul său.

Astfel, la 14.04.2019 și la 23.04.2019 de către șeful DCIIF Alexandru Donica a fost informat petentul Ion Sula despre riscul cartofilor importați și care sunt infectați cu *Bacteria Clavibacter michiganensis* și consecințele acesteia. La 22.05.2019 și la 29.05.2019 tot de către Alexandru Donica au fost expediate în adresa peten- tului alte note informative cu loturile de cartofi care sunt infectați fiind incluse astfel și alte țări nu doar în Belorusia.

La 11.03.2019 de către directorul General Ion SULA a fost semnat Ordinul nr.96 cu privire la executarea Programelor de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor pentru anul 2019 în vederea punerii în executarea a ordinului indicat mai sus nr.12. Ordinul nr.96 din 11.03.2019 se referă la pentru aprobarea Planului de prelevare și prezentare a monstrelor de plante și produse vegetale importate supuse controlului fitosanitar, potrivit Programului de monitorizare în domeniul sănătății plantelor, organismelor modificate genetic și furajelor la import pentru anul 2019. în urma probelor prelevate de la cartofii importați de agenți economici, s-a depistat *Bacteria Clavibacter michiganensis (Smith) Davis et al. ssp. sepedonicus Spieckermannși Kotthoff) Davis et cil (putregai inelar al tuberculilor)*.

Totodată, de către ANSA sa dispus monitorizarea a doar următoarelor 5 loturi și nu toate loturile și în special a unui exportator, nu importator moldav, respectiv în Republica Belarus pe lângă acest exportator persistă și alți exportatori.

Astfel, după recepționarea rezultatelor pozitive la prezența bacteriei indicate mai sus la cartofii importați de la exportatorul indicat mai sus directorul general Ion Sula a mai emis un Ordin cu nr. 168 din data de 15.04.2019, cu privire la monitorizarea tuturor importurilor de cartofi de la un anumit exportator și anume: *KFH Diana, Moghilevskaia oblosti, Șklovskii raion, ulița, Lugovaia, dom 23, Respublica. Belarus* din Republica Belorusă, în care persista bacteria menționată. Astfel, ANSA nu a dispus monitorizarea tuturor loturilor de cartofi care se importă din Republica Belarus dar a celor exportate de un anumit agent economic în privința cărora există deja probe că aceste ar fi fost infectate.

După efectuarea mai multor prelevări de probe de la toate loturile importate peste 6 zile și mume la 22.04.2019 de către directorul ANSA Ion Sula a fost emis Ordinul nr. 178 cu privire la evaluarea raporturilor de încercări privind starea fitosanitară a loturilor de cartofi în perioada 12- 22 aprilie 2019 acesta a dispus abrogarea ordinului nr.170 din 16.04.2019 cu privire la intensificarea controalelor de import a tuturor loturilor, supunerea controlului întărit a oimporturilor de cartofi care provin de la exportatori *KFH Diana, Moghilevskaia oblosti, Șklovskii raion, ulița, Lugovaia, dom 23, Respublica Bela- rusă ”* și Societății comerciale: „*IP Lasevici Irina Vasilievna, Brestkaia oblasti, gorod Lunineț, dom 2”*, probele cărora doar au fost confirmate cu prezenta bacteriei.

Conform art. 8 Cod contravențional, persoana este supusă răspunderii contravenționale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Este supusă răspunderii contravenționale numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea contravențională. Atît Declarația Universală a Drepturilor Omului, cât și Convenția Europeană a Drepturilor Omului, militează pentru respectarea demnității umane și dezvoltarea individului ca personalitate unică și distinctă, însă care are aceleași drepturi și libertăți ca și ceilalți. Dreptul la un proces echitabil în fața unui tribunal independent și imparțial ocupă un loc special printre drepturile fundamentale recunoscute într-o societate democratică a cărui garantare trebuie să fie inerentă oricărui sistem de drept.

Potrivit art. 10 Cod contravențional - constituie contravenție fapta - acțiunea sau inacțiunea ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decît infracțiunea, săvârșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională.

În accepțiunea reglementărilor legale, stabilirea vinovăției persoanei în comiterea unei fapte contravenționale are loc în baza unor probe care urmează a fi colectate, administrate și cercetate la etapa stabilirii faptei contravenționale.

Totodată, în acord cu prevederile art.425 alin.(1) Codul contravențional, probele sînt elemente de fapt, dobîndite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței contravenției, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției și la cunoașterea altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. Iar, conform alin.(5) al articolului enunțat, sunt admisibile probele pertinente, concludente și utile, administrate în conformitate cu prezentul cod.

În context, prin latura subiectivă a contravenției se înțelege o anumită atitudine psihică a contravenientului față de faptă și urmările ei. Atitudinea psihică este formată din stări afective, cum sunt: motivele sau mobilurile care determină comiterea faptei; stări intelective, cum este atitudinea cunoștinței față de faptă, adică vinovăția; stări volitive, cum este voința de a săvârși fapta și scopul. Aceste stări psihice determină hotărârea de comitere și însoțesc fapta contravențională și urmărirea ei.

Ca element a laturii subiective, prin voința de a săvârși contravenția se înțelege că făptuitorul din inițiativa sa proprie și neconstrâns de nimeni a trecut la comiterea ei. Relevând legătura dintre om și faptă, adică dacă fapta a fost voită și aparține făptuitorului, trebuie arătat că stabilirea acestei situații este deosebit de importantă întrucât atunci când fapta n-a fost voită, nu se mai poate pune nici problema vinovăției.

Așadar, instanța de judecată precizează că, pentru calificarea acțiunilor ilicite ale unei persoane potrivit art. 330⁵ alin. (1) din Codul contravențional, este esențială probarea de către agentul constator a existenței laturii subiective – vinovăția sub forma intenției directe sau indirecte.

În acest context, instanța de judecată relevă că, în speță, lipsește intenția directă a făptuitorului Ion Sula în comiterea contravenției prevăzute de art. 330⁵ alin. (1) din Codul contravențional, de altfel, în ședința de judecată nu s-a constatat voința făptuitorului de a săvârși fapta contravențională și scopul acesteia.

În aceste circumstanțe, instanța de judecată consideră că este incontestabil faptul că în acțiunile persoanei în privința căreia a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție, lipsește unul din elementele constitutive ale contravenției - *vinovăția sub forma intenției directe*, circumstanțe ce duc denotă lipsa faptului contravenției în acțiunile sale.

În alt context, instanța de judecată concluzionează că agentul constator, abilitat cu atribuții de constatare a faptei contravenționale și aplicare a sancțiunii, administrează orice probe prevăzute de lege, necesare în vederea verificării legalității și temeiniciei procesului-verbal cu privire la contravenție. Din acest argument rezultă, că simpla constatare a unei stări de fapt nu este suficientă pentru a stabili vinovăția unei persoane pe numele careia s-a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție, ori, din materiale rezultă, că petentul Ion Sula, totuși a executat prevederile Legii speciale 220/2010 dar și prevederile pct. 7 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale siguranța alimentelor, aprobat prin HG 600/2018 care prevede expres „*Agenția are misiunea de a asigura implementarea politicilor statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare, inclusiv a alcoolului etilic, a producției alcoolice, produselor vitivinicole și a berii, întreținerea unui sistem de măsuri publice menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea produselor alimentare și a materiei prime, siguranța ocupațională, precum și protecția consumatorilor în domeniul alimentar*”

Prin urmare atât timp cât asupra faptelor descrise în conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție neconfirmate prin alte mijloace de probă – planează dubii rezonabile, instanța apreciază că este aplicabil principiul *in dubio pro reo*.

În speță sunt pertinente constatările Înaltei Curți în cauza Telfner vs. Austria, în care a fost statuat că o condamnare în lipsa probelor convingătoare de vinovăție constituie o încălcare a art.6 §2 din CEDO, iar în cauza Anghel vs. România, Înalta CtEDO a evidențiat că sarcina probei îi revine acuzării și îndoiala profită acuzatului.

La cazul dedus judecării, cercetând nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea făptuitorului, instanța reține că pe parcursul examinării prezentei cauze contravenționale agentul constatator nu a prezentat careva probe admisibile, pertinente, concludente și utile, care, totuși, ar demonstra vinovăția făptuitorului, în comiterea contravenției prevăzute de art. 330⁵ alin.(1) Cod Contravențional.

Astfel, în corespundere cu art.461 Cod Contravențional, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art.441 și 445, instanța încetează procesul contravențional.

Conform art. 441 alin.(1) lit.a) din același Cod, procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care nu există faptul contravenției.

Astfel în temeiul art. 441 alin.(1) lit.a) art. art. 460 – 462 Cod Contravențional, instanța de judecată,-

H O T Ă R Ă Ș T E :

Procesul contravențional pornit în privința lui Ion Sula, IDNP: ***** învinuit în comiterea contravenției prevăzute de art. 330⁵ alin. (1) Cod Contravențional, se încetează din motivul lipsei faptei contravenționale în acțiunile acestea.

Hotărârea este cu drept de atac în ordine de recurs în Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile, prin intermediul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

Președinte al ședinței,
Judecător

Elena Costiuc